І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 66. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го КВІТНЯ (APRIL) 1962 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 66. VOL. LXVIII.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ КОНҐРЕСОВІ ОСНОВНІ ЗМІНИ В ТРАНСПОРТОВІЙ СИСТЕМІ

УРЯД ХОЧЕ СТВОРИТИ МОЖЛИВІСТЬ БІЛЬШОЇ КОНКУРЕНЦІЇ І ЗМЕНШИМИ СУБСИДІЇ ТА КОНТРОЛЮ

Вашинґтон. — Президент Кеннеді 5-го квітня переслав Конґресові окреме звернення, в якому закликає Конґрес ухвалити основні тези для транспортової політики країни. В цій програмі Президент пропонує, щоб Конґрес погодився на меншу контролю транспортового руху, щоб була можлива взаїмна конкуренція між окремими засобами комунікації, і щоб внаслідок цього не треба було давати федеральні субсидії деяким родам транспорту. Але при тому Президент пропонує масову федеральну допомогу на те, щоб можна було розвинути масову комунікаційну систему в районах великих міст. При ідеальному здійсненні цього першого в історії ЗДА великого транспортового проєкту скористали б і пасажири і власники транспортових засобів. Президент пише в своєму зверненні, що уряд вивчив потреби трасторту зі становища на довшу мету і прийшов до переконання, що треба основно змінити теперішню систему та створити здорову сітку транспортових засобів: літаків, автобусів, водного річного і морського транспорту і залізниць. Президент підкреслив, що треба змінити систему транспорту також і з огляду на оборонні потреби країни. Залізниці досі нарікали на те, що федеральний уряд занадто обмежує свободу дій на залізницях, допомагаючи летунству та іншим родам транспорту, і залишаючи їм більшу свободу рухів. Коли Конґрес ухвалить всі запропоновані урядом пропозиції, то тоді настали б такі зміни в транспортових засобах: 1) Залізниці, автобуси і летунські лінії могли б зменшувати оплати за переїзд пасажирів без урядового дозволу, але так, щоб це зменшення не було нижче коштів транспорту і не робилося в тій цілі, щоб знищити транспортових конкурентів; 2) Залізниці і важніші автобусні лінії зможуть зменшувати оплату за перевіз товарів, таких як зерно, залізні руди і вугілля на те, щоб могли конкурувати з водяним транспортом, який є дешевший, бо не потребує утримувати шляхів та не мусить платити за переїзд мостами, тунелями та автострадами; 3) Залізниці і корабельні лінії зможуть без урядового дозволу зменшувати оплату за перевіз товарів, в тому і фармерських продуктів та риб, щоб можна конкурувати з автобусами, які тепер є звільнені від федеральних реґуляцій; 4) Всі власники транспортових засобів зможуть просити про полегші при плаченні податків на випадок дефіцитових років; 5) Міста, головним чином великі міські метрополії, зможуть дістати федеральну допомогу на розбудову траспортової сітки в самих містах і на те, щоб розбудувати взаїмний зв'язок всіх траспортових засобів на основі довготермінового пляну. На цю ціль Президент пропонує федеральні фонди в сумі $500 мільйонів на протяг найближчих трьох років; 6) Міста зможуть дістати ще додаткову федеральну допомогу на те, щоб свої транспортові сітки могли пов'язати з головними автострадами; 7) Летунські лінії, які обслуговують менші міста, будуть обмежені, бо летовища і так не є вистачальні на обслугу летунського транспорту на дальші віддалі. Уряд сподівається, що Конґрес вспіє ще в цьому році ухвалити принаймні частину з того широкого проєкту, який, здається, є останньою більшою урядовою пропозицією цього року. Окремий асистент Президента в справах транспорту Меср Фелдман заявив, що це є дуже важливий і найбільш об'ємистий проєкт уряду в справі транспорту. Президент заявив при кінці свого довгого, двосторінкового звернення, що недомагання американського транпорту є поважні, тому треба всіми засобами змагати до того, щоб поліпшити всі роди транспорту, які конечні є під час миру, і ще більше на випадок конечної оборони країни. Представники більшости траспортових засобів висловили здоволення з урядового проєкту.

Кеннеді промовлятиме в Ню Йорку на зборах, де відзначатимуть день його народження

Вашинґтон. — Президент Кеннеді 2-го березня прийняв у Білому Домі нюйоркську делеґацію, очолювану посадником Робертом Ваґнером, яка запросила його бути присутнім на зборах в найбільшій залі в Ню Йорку в Медізон Сквер Ґарден в дні 19-го травня. На цих зборах мають відзначити 45-ті роковини з дня його народження, які припадають 10 днів пізніше в дні 29-го травня. Президент прибуде до Ню Йорку 19-го травня, бо 20 травня в цій самій залі він має промовляти на вічу, яке скликують старші віком громадяни, і на якому мають домагатися, щоб Конґрес прийняв закон про медичну допомогу старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Президент має промовляти на обидвох зборах. Вступ на збори в дні 19 травня має коштувати від $10 до $1,000, і зі вступів мають зібрати один мільйон долярів на партійний виборчий фонд, який має бути розділений між стейтовим і крайовим комітетами. В делеґації, крім посадника Ваґнера, взяли участь д-р Анна М. Розенберґ, колишня асистентка секретаря оборони за уряду Трумана, і голова спілки Об'єднані Артисти, Артур Б. Крім, який заявив, що в цій „іменинній імпрезі возьме участь найпишніший вінок артистів в історії Ню Йорку".

В АМЕРИЦІ

● **Недавно в Сенаті** відбулася дебата про подорожі Президента і його дружини. Одні сенатори нарікали на те, що Кеннеді подорожує більше, як його попередник в Білому Домі — Айзенгавер, хоч Кеннеді під час виборчої кампанії закидав Айзенгаверові те, що його часто немає в столиці. Сенатори домагалися збільшити число аґентів, які пильнують членів родини Президента і його самого. Успіх пані Кеннеді в Індії варт того, щоб збільшити видатки на охорону мешканців Білого Дому. Деякі сенатори побоювалися, чи маленька доня Президента має потрібну охорону під час того, як не є присутні її батьки.

● **Статистичне бюро** стверджує, що видатки на будови домів в березні цього року виносили дол. 4.1 більйона, на 8 відсотків більше, як в лютому ц. р., і на 2 відсотки більше, як в березні 1961 року.

● **Президент Кеннеді** в понеділок 9-го квітня кине перший м'яч і цим започаткує цьогорічні змагання бейзболу між дітройтською дружиною „Тигрів" і вашинґтонськими „Сенаторами". Змагання відбудуться на новому стадіоні Дистрикту Колюмбія.

ПЕРЕД ПОЇЗДКОЮ НА МІСЯЦЬ

Нутро запроєктованого у ЗДА моделю космічної кабіни „Аполльо", в якій відбудеться у майбутньому подорож трьох астронавтів на Місяць. Передбачають, що ця подорож триватиме два і пів дня. На першому пляні фотографії цієї кабіни — сидження для двох астронавтів, а за ними ще одно для третього. Один з астронавтів буде керувати цим екіпажем, а два інші могтимуть в той час порушатися по ньому і виконувати інші завдання.

ЗДА й Британія проголошують „небезпечну зону" на Тихому океані

Лондон. — Одночасно з комунікатом, проголошеним у Вашинґтоні, британський уряд проголосив, що довкола Різдвяних островів на Тихому океані буде від 15 квітня цього року обов'язувати заборона всякої плавби. Ці острови будуть знаходитись наче посередині прямокутника довжиною на 800 миль і шириною на 600 миль, до якого не повинні наближуватись ніякі кораблі ані літаки. Це проголошення стоїть у зв'язку з приготуванням З'єдинених Держав до нової серії ядрових детонацій, заповіджених на кінець цього місяця, якщо до того часу Совєти не погодяться на підписання договору про припинення всяких ядрових експериментів під міжнародною контролею. Різдвяні острови знаходяться під британською суверенністю, але Британія й ЗДА підписали 9 лютого ц. р. умову про згоду Британії на користування Америкою тими островами для цілей атомових детонацій, як теж згоду Америки на користування пустинею в Неваді для британських підземних атомових експериментів. Обидві держави перестерегли всіх міжнародних моряків і летунів триматись від 15 цього місяця здалека від отих островів. Переговори з Совєтами про заборону всяких таких ядрових експериментів не мають успіху внаслідку впертої відмови Москви від будь-якої міжнародної контролі, що внеможливила б їм зламання договору.

Армія зменшує свої резерви на 58,000

Вашинґтон. — Армія повідомила, що вона плянує зменшити стан своїх резерв на 58,000, бо Крайова Ґвардія має бути зменшена з 400,000 до 365,000 вояків, а резерви армії з 300,000 до 277,000. Мали б бути зліквідовані 4 ґвардійські і 4 дивізії резерви. Ці дивізії залишили б свої штаби, які були б штабами бриґад, що мали б від 3,000 до 4,500 вояків. Дивізії пересічно мають по 9,000 вояків. Цією зміною були б обняті дивізії: 79 із Пенсильвенії, 94 із Массачузетс, 96 з Арізони і 103 з Айови. Це повідомлення негайно викликало протест в Палаті Репрезентантів. Конґресмен - республіканець із Вискансин Мелвін Р. Лерд сказав, що сподівається, що Конґрес не допустить до ліквідації цих дивізій. Інший республіканець Джеймс Ван Занд із Пенсильвенії сказав, що вже давніше були пляни зменшити стан армії, але Конґрес їх завжди відкидав, і він зробить це й тепер.

Софрон Ференцевич помер в Джерзі Ситі, на 91-му році життя

Св. п. Софрон Ференцевич

Джерзі Ситі. — Софрон Ференцевич, один з найстарших віком наших громадян та один з найбільш відомих львівських міщан, помер тут на 91-му році життя минулого четверга, 5-го квітня 1962 р. ввечері, залишивши велику родину. Покійний народився 4-го лютого 1872-го року в Крецові, повіт Добромиль, в Західній Україні, в родині священика.

В 1891-му році поселився у Львові і від того часу став одним з найбільш активних і з цим одним з найбільш відомих львівських міщан, членів Міщанського Братства, „Зорі" та інших львівських установ. Між своїми приятелями мав таких відомих наших громадян і діячів, як покійні вже президент Кость Левицький, директори Заячківський, Колгунюк і Федак та багато інших. Зокрема втішався приязню та популярністю серед нашого духовенства і Владик, включно з покійним Митрополитом Андреєм Шептицьким. Після встановлення української влади у Львові в листопаді 1918-го року брав участь в цивільному управлінні міста. Був одним з найкращих знавців Львова та його української історії. В 1923-му році одружився з Євгенією з Бачинських Головкою, вдовою по гімназійному учителеві Григорієві Головкові, що під час першої світової війни згинув на італійському фронті як старшина австрійської армії. Вийшовши на еміґрацію під час другої світової війни, в 1950-му році переселився на постійне до ЗДА, замешкавши в Джерзі Ситі. Не зважаючи на свій поважний вік, Покійний не пропустив жадної української імпрези та найживіше інтересувався українським життям дослівно до останніх хвилин свого життя. Його сини і доньки та інші члени родини відомі зі своєї громадської і професійної активности. Тіло спочиває у похоронному заведенні Івана Ковальчика в Джерзі Ситі, а похорон відбудеться в суботу, 7-го квітня, о год. 10-ій рано з цього ж похоронного заведення до місцевої української католицької церкви св. Петра і Павла та опісля на цвинтар св. Хреста в Норт Арлінґтоні, Ню Джерзі.

Київ залишає в тіні Москву — твердить американський кореспондент

„Нікіта Хрущов часто базікає про пляни наздігнати З'єдинені Держави Америки, але його країна насамперед повинна б наздігнати Київ" — твердить Рейнголд Енш, кореспондент аґенції Ассошіейтед Прес, у своєму репортажі з Києва, надрукованому в ряді американських ґазет, між ними в нюйоркському „Ворлд Телеграм енд Сан" з 31-го березня. В кореспонденції в дальшому сказано: „Київ є столицею України, шпихліра Совєтського Союзу, і мається враження, що в Києві все є дещо ліпше, ніж деінде в Совєтському Союзі. Західні дипломати і кореспонденти, що відвідують Київ після довших мандрівок по Совєтському Союзі, завжди приємно розчаровані. ...Є дві головні причини, чому Київ виглядає ліпше: багато його старих будинків були знищені під час війни і, друге, українцям, здається, більше залежить на тому, щоб надати своїй столиці приємнішого і кращого вигляду..." Навівши цілий ряд порівнянь між Москвою і Києвом, що промовляють в користь Києва: вигляд будинків, вигляд і поведінка людей і т. п., кореспондент приходить до того самого заключення, що його вивигнув на початку: Київ у кожному відношенні кращий від Москви.

Трохим Лисенко зрезиґнував із посту президента Академії Сільськогосподарських Наук СССР

Москва. — Академік Трохим Денисович Лисенко, відомий совєтський біолог, українець родом, зрезиґнував із становища президента Академії Сільськогосподарських наук СССР, що його він займав від 1938 року до 1956 і потім від серпня 1961 року досі. Як причину його резиґнації подають поганий стан здоров'я. Його наступником на становищі президента названої академії призначений Михайло Ольшанський, міністер сільського господарства СССР. Академік Лисенко був автором контроверсійної теорії, оспорюваної востаннє уже й самими совєтськими науковцями, що на розвиток живих організмів має більший вплив оточення, як дідичність. За часів Сталіна Лисенко втішався підтримкою цього совєтського диктатора, і був визнаний, як єдиний і незаперечний авторитет в біології. Після смерти диктатора, його почали гостро критикувати і заперечувати науковість його теорії і Лисенко в 1956 р. зрезиґнував із посту президента Академії сільськогосподарських наук СССР. в 1957 році Лисенка взяв в оборону Хрущов і його реактивовано на становищі президента Академії в серпні 1961 р. Трохим Лисенко, народжений 1898 р. в селі Карлівка на Полтавщині в селянській сім'ї, вчився в Уманській школі садівництва і в 1925 році закінчив Київський сільськогосподарський Інститут. Крім посту президента Академії сг. наук був з 1940 року директором Інституту ґенетики в цій Академії.

Совєти вимагають заведення цензури на Заході

Женева. — Під покришкою боротьби проти „воєнної пропаґанди" Совєтський Союз насправді хотів би, щоб на Заході заведено цензуру друку і слова та підпорядкування свободи таким поліційним чинникам, як це дієтся в Большевії. Валеріян Зорін зголосив в минулий четвер на 17-членній Женевській конференції роззброєння внесення, щоб прийняти міжнародну конвенцію, яка заборонила б і карала б „пропаґанду війни". Роберт Дін відповів йому, що Америка ніякої такої пропаґанди не веде і що всі політики та журналісти у світі повинні зберігати „самоконтролю", але ЗДА ніколи не погодяться на насильне спутування свободи слова, поминувши, що переведення такого закону через американський Конґрес було б цілком неможливою річчю. Британський представник Джозеф Ґодбер закинув Зорінові, що він намагається такими пропаґандивними промовами тільки затягати конференцію і не допускати її до ділових нарад та радив узагалі „забути ту промову" Валеріяна Зоріна. Зорін вимагав між іншим — „заборонити" виступати проти таких „визвольницьких і незалежницькихж" рухів, як на Кубі, в Південному В'єтнамі, Ляосі, Анґолі, Альжирі і „в інших країнах".

У Сирії привернуть демократичне правління

Дамаск. — Військовий переворот з 28 березня ц. р., внаслідку якого арештовано президента д-ра Назема ель Кодзі, цілий уряд та військових лідерів, що перевели були переворот у минулому вересні, відриваючи Сирію від державного зв'язку з Єгиптом, насправді не матиме глибоких політичних наслідків — бодай покищо. Бунт так званих „вільних старшин" в Алеппо переконав військову верхівку в Дамаску, що вона не може беззастережно полягати на всі збройні сили і тому вони, хоч і здавили той бунт, проте погодились на звільнення названого вгорі президента, міністрів і інших політиків, як теж на привернення відсунених з своїх військових становищ військовиків, заанґажованих в ранішому перевороті. Група військовиків покинула Сирію і переїхала до Швайцарії на еміґрацію. Сирія повертається до свого парляментарного режиму, хоч ще не відомо, чи буде скликаний недавно обраний парлямент, чи відбудуться нові вибори, в яких допущено б також партію, що підтримує злуку з Єгиптом під скиптром президента Об'єднаної Арабської Республіки Нассера. Є поділені думки, чи в останніх подіях в Сирії перемогли „нассеристи", чи вони програли. Одні вказують на здавлення бунту „нассеристів" в Алеппо, інші знову звертають увагу, що все ж „нассеристи" доказали свою силу й популярність їхньої ідеї.

Пероністи заповідають боротьбу до кінця

Буенос Айрес. — Провідник арґентинських пероністів Данте Віель заявив представникові „Ню Йорк Таймс"-Едвардові С. Бирксові, що ним очолювана організація не піде на жадний компроміс і домагатиметься, щоб вибрані пероністи під час виборів в дні 18-го березня могли 1-го травня зайняти свої становища. Якщо це домагання не буде виконане, то „буде йти боротьба до останніх консеквенцій". Він сказав, що численні пероністи будуть рішені здобувати свої права за допомогою насильства, що буде громадянською війною. Інший провідний пероніст д-р Арістобульо Барріонзево сказав, що в Америці „невірно оцінюють неоперонівський рух". Він твердить, що пероністи є „протикомуністичним бастіоном", хоч під час останніх виборів вони скористали з комуністичних голосів, бо в політиці приймається допомогу, звідки вона не була б.

ЗДА Й СССР ПРИВЕРНУЛИ СВОБОДУ РУХІВ ВІЙСЬКОВИХ МІСІЙ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін. — Головний командант американських збройних сил в Европі ген. Брус Клерк і головний командант совєтських збройних сил в Східній Німеччині маршал Іван Конєв погодились щодо взаємних військових місій, існуючих від кінця останньої війни в Потсдамі у Східньому Берліні при совєтському командуванні і у Франкфурті в Західній Німеччині при американському командуванні. Ген. К. Клерк полетів з Гайдельберґу до Берліну і після короткої наради з марш. Конєвим обидва вони підписали документ, що функціонування обох місій має відбуватись на базі договору з 1947 року. В останньому часі обидві сторони одна другій робили різні пакості. Після того, як східньо-німецька поліція острілялa військове авто американців у Східньому Берліні, а совєтський командант відкинув американський протест, американська військова поліція асистувала всім совєтським військовикам у Франкфурті при кожному їх кроці. З черги большевики оточили військовими стійками помешкання американських старшин в Потсдамі й строго обмежили їх свободу рухів. Англійські і французькі старшини в Потсдамі зберегли повну свободу рухів на терені Східнього Берліну. Теперішнє зліквідування того дрібного американсько-совєтського конфлікту має ширше значення постільки, поскільки воно є ніби новим доказом „злагіднення атмосфери" від часу останньої Женевської конференції між держававним секретарем Діном Раском і совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Американські коментатори стверджують, що між отими двома міністрами насправді не підписано ніякої умови та що нічого властиво не сталося, що виправдувало б поважний зворот у совєтській закордонній політиці Тому у Вашинґтоні не вміють пояснити собі злагіднення совєтської постави і лякаються витягати далекойдучі висновки, не знаючи, що воно значить, як довго триватиме і яку має ціль. Але большевики раптом припинили шиканування західнього комунікаційного руху між Західнім Берліном і Заходом, східньо-німецька преса — за очевидним наказом з Москви — злагіднила свій тон супроти ЗДА й Західньої Німеччини, а маршал Конєв прийняв генерала Клерка з такою „сердечністю" і гостинністю, як цього трудно було сподіватися. Західня сторона чекає, чи оті назверхні познаки злагіднення совєтського курсу зникнуть, чи є вступом до дійсного відвороту в сутніх політичних справах.

Бонн протестує проти записування в ОН голосів Східньої Німеччини

Об'єднані Нації. — Західня Німеччина заклала через свого обсерватора при Об'єднаних Націях Карля Гайнріха Кнапштайна протест в генерального секретаря У Тaнта проти того, що У Тант у своєму офіційному звідомленні до всіх членів Об'єднаних Націй про становище до проблеми атомової зброї — навів також голос Східньої Німеччини. Західньо - німецький уряд твердить, що таке звертання уваги на становище східньо - німецьких комуністів несправедливо вивищує їх та робить враження посереднього визнання їх, коли тим часом вони не мають права говорити не тільки в імені Німеччини, але й ніякої частини Німеччини. У Тант, пересилаючи те звідомлення голові Комісії для справ роззброєння, зазначив, що він залучає також голос одного „краю". Тепер він борониться, що він свідомо вжив слово „край", а не „держава". Всеодно Західня Німеччина вважає, що У Тант повівся неправильно й супроти Західньої Німеччини нельояльно. Ані Західня ані Східня Німеччина не є членами Об'єднаних Націй і ніхто їх офіційно в справі атомової зброї не запитував. Це постійна тактика німецьких комуністів самому накидатися з своїми нотами і меморандумами, щоб популяризувати себе в міжнародному світі. Для Об'єднаних Націй вийшла з того інциденту небезпека, що Західня Німеччина може відкликати свою обітницю щодо закуплення бондів ОН на дол. 10 мільйонів.

НЕРУ ОБРАНИЙ ЗНОВУ НА ПРЕМ'ЄРА ІНДІЇ

Ню Делі. — Конґресова партія, яка знову має більшість в новому індійському парляменті, одноголосно обрала 72-літнього Джавагарлала Неру, прем'єра за ввесь час існування індійської держави, знову на прем'єра. Сам Неру був неприявний на тому засіданні Конґресової фракції в індійському парляменті і тільки прислав туди свого листа, бо від чотирьох днів лежав хворий в ліжку. Президент Раєндра Прасад формально доручить Неру сформувати новий уряд.

У СВІТІ

● **Апеляційний суд в Лондоні** опрокинув присуд суду присяжних, за яким признано дол. 307,600 відшкодування фабриці гуми від двох лондонських ґазет, які повідомили, що внаслідку скарги удільовців тієї фабрики ведеться проти неї урядове слідство. Ця вістка виявилась неправдивою і ті газети її спростували, проте компанія заскаржила їх за наклеп. Апеляційний суд вирішив, що признана сума відшкодування далеко перевищує дійсну шкоду.

● **Ізраїльські власті** дозволили дружині засудженого на смерть нациста Адольфа Айхмана приїхати з Арґентини на 24 години до Єрусалиму на побачення з своїм чоловіком. Вона не бачила його від близько двох років, відколи ізраїльські аґенти схопили Айхмана на вулиці в Арґентині й вивезли до Ізраїлю. Вера Айхман зможе побачитись з своїм чоловіком щойно після того, як Найвищий Суд, який розглядає відклик оборонця Айхмана, проголосить своє рішення.

● **У Женеві** репрезентанти 17-членної конференції для справ роззброєння, зокрема совєтський делеґат Валеріян Зорін і американський Артур Дін прийняли 103 жінки різних національностей, між ними й гурт американок, які прийшли до колишнього палацу Ліґи Націй задля підтримання „справи миру". Вони пред'явили меморіял, підписаний 50,000 особами, з домаганням припинити ядрові детонації і роззброїтись під міжнародною контролею. Ці жінки, в імені яких промовляла американка Фей Кнопп, висловили невдоволення з приводу безуспішного ходу конференції роззброєння.

● **Ватиканське радіо**, з очевидним натяком на голосну справу четвертого вже з ряду розводу фільмової зірки Елізабет Тейлор, натаврувало „химерний і дитвацький" підхід до установи подружжя, що його дехто вважає за забаву, яку можна переривати й закидати відповідно до настрою. Італійська преса живо займається скандалістикою Елізабет Тейлор тому, що вона грає титулову ролю у фільмі „Клеопатра", що його накручують саме тепер в Італії. Італійська преса назагал натаврувала Елізабет Тейлор, яка розбиває добрі подружжя і змінює чоловіків, — ствердивши, що можна бути талановитою артисткою, але мати низьку особисту мораль.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Канада в обороні України

Відважний і шляхетний виступ канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера на 15-ій Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй восени 1960-го року в обороні уярмлених Москвою держав і народів, зокрема України, здобув йому серця всіх українців у світі сущих і поставив в позицію лідера у боротьбі проти совєтського колоніялізму. Відомо, що виступ Діфенбейкера викликав пароксизм в Нікіти Хрущова і ще раз виявив Ахіллову п'яту совєтської імперії. Прибравши собі ролю нібн передових борців за деколонізацію азійсько - африканських народів, большевики водночас вважають за „табу" власний колоніялізм, жертвою якого впали численні европейські і азійські народи. З'єдинені Держави, маючи на увазі світовий мир і старяючись в його ім'я знайти якийсь „модус вівенді" з Совєтами, не хочуть загострювати ситуації, а знаючи, що ніщо їх так не дразнить, як згадка про Україну, замовчують її і замовчують взагалі совєтський колоніялізм. Це фальшива тактика, бо тільки вдаряючи в слабі місця Москви, тільки послаблюючи її зсередини скріплюванням відосередкових національно-визвольних течій, можна здобути від Москви дійсні поступки і виграти холодну війну.

Одначе ані Вашингтон, ані Лондон цього не розуміють і внаслідок цього стосують ту тактику, яка найяскравіше виявляється в політично яловнх радіопередачах „Голосу Америки". Тому й становище Канади та її теперішнього прем'єра напевно не досмаку тим плянувальникам у державному департаменті, для яких Україна є „традиційно-історичною" частиною Росії. Тим важливіше дізнатися, що виступ Джана Діфенбейкера не був відірваним та епізодичним, а був логічним виявом засадничої політики Канади, і що таке становище займає не тільки керівна нині там Консервативна партія, а й опозиційна Ліберальна.

У з'ясуванні цієї справи велику послугу зробив канадійський часопис „Українські Вісті" з Едмонтону, який перевів інтерв'ю з прем'єром Джаном Діфенбейкером і з лідером ліберальної опозиції, колишнім довголітнім канадійським міністром закордонних справ, Лестером Пірсоном. Обом цим державним мужам представник „Українських Вістей" пред'явив ті самі питання, які руба ставили відношення до совєтського колоніялізму, до права України на власну суверенну державу, до справи нав'язання дипломатичних взаємин з УССР та до справи подорожі міністра українського роду в канадійському уряді Михайла Стара на Україну. Дж. Діфенбейкер і Лестер Пірсон не тільки прийняли представника українського часопису й дали йому вичерпні відповіді, але й — по суті — зайняли найприхильніше, найпозитивніше становище до проблеми української державности, засудили совєтський колоніялізм і висловились за потребу боротьби проти нього. Щодо пляну канадійського прем'єра зголосити на денний порядок Генеральної Асамблеї справу колоніялізму ССCP, то він вказав на потребу гарантувати згори успіх такому внескові, — а щодо дипломатичних зв'язків з УССР, то обидва державні мужі звертали увагу українського редактора на те, що встановлення в Києві окремої дипломатичної місії, поруч із практичними користями, мало б ту неґативну сторінку, що викликало б враження визнання суверенности комуністичної влади. Питання подорожі міністра М. Стара визнано за академічне, бо — мовляв — ледве чи Москва погодилася б на таку подорож, а якщо й погодилася б, то не дала б йому змоги виконати її позитивної політичної місії на Україні.

Канада матиме історичну заслугу, як піонер кампанії проти совєтського колоніялізму. І, скорше чи пізніше, її становище знайде наслідувачів в усіх інших країнах вільного світу. Самі большевики примусять їх зревідувати свою теперішню „делікатну" тактику, яка кидає тінь на щирість і вартість ідеалів волі та справедливість.

Кастро пробує завертати

Телевізійна промова кубинського диктатора Фіделя Кастра, виголошена в понеділок 26-го березня ц. р., з'ясовує досить виразно загрозливу ситуацію, що в неї він загнав кубинську революцію і Кубу своєю прокомуністичною політикою.

Прийшовши до влади після проведеного проти режиму попереднього диктатора Батісти повстання, Фідель Кастро поставив ставку на комунізм, щоб таким робом унезалежнитися від ЗДА і здобути собі прихильність Москви. Заборонивши діяльність усіх інших політичних партій, Кастро упривілеював єдину комуністичну партію, даючи їй не тільки якнайширшу змогу діяння, але й обсаджуючи комуністами керівні становища в уряді і в усьому політичному та господарському апараті країни. Створивши влітку минулого року, на зразок совєтської компартії, Інтегровану Революційну Організацію, як єдину політичну партію на Кубі, Кастро дав у директоріяті цієї організації комуністам десять місць з усіх 24, з тим, що решту 14 місць призначено по половині для ветеранів кубинської революції і тих, що приєдналися до Кастра вже після революції. Допущені до проводу в такій кількості комуністи захопили всі вирішальні керівні становища в її проводі, включно з генеральним секретаріятом, і почали обсаджувати „своїми" людьми партійний апарат в окремих округах, усуваючи учасників кастрівської революції і прихильників Кастра, як „непевний і невироблений політично" елемент. В результаті Кастро із своїми послідовниками опинився в меншості.

Загрожений у своєму „єдиновладстві" і вважаючи себе єдиним марксо - ленінцем, уповноваженим вирішувати характер кубинської революції, Кастро започаткував ряд заходів, щоб рятувати не тільки своїх людей, але й самого себе. Першу атаку він спрямував на провідника кубинських комуністів і генерального секретаря створеної ним Інтегрованої Революційної Організації — Анібаля Ескалянте, обвинувачуючи його й інших „воюючих комуністів" не лише в помилках, але й в злочинах — „контрреволюції", спричинюванні „хаосу", встановлюванні „тиранії" і „скидуванні з рейок" кубинської революції. Водночас із цим Кастро заповів чистку - переорганізацію і поширення директоріяту ІРО, підкреслючи, що в тому директоріяті мусять мати вирішний вплив його „революційні соратники", і що така ж переорганізація, значить зменшення кількости комуністів і введення більшої кількости учасників кубинської революції, мусить бути переведена по окружних і місцевих органах цієї партії. Започатковуючи такий похід проти комуністичної супрематії у власному уряді і в проводі ІРО, Кастро заперечив кубинським „воюючим комуністам" навіть право називати себе марксистами.

У своїй промові 26-го березня ц. р. він заявив, що їхні деструктивні дії не є ніяким комунізмом, ані марксизмом, що це тітільки деспотизм, надуживання влади і привілеїв. Усі ці виступи і заходи Кастра вказують, що він збагнув небезпеку комуністів для свого режиму і пробує їй протидіяти. Своїми обвинуваченнями кубинських комуністів у зраді марксо - ленінських принципів Кастро, здавалося б, хоче зайняти незалежницьку позицію супроти комунізму і надати кубинській революції окрімішнього, своєрідного характеру. Беручи до уваги, з одного боку, рішучий спротив Москви щодо всяких такого роду „ревізіоністичних" спроб, і, з другого боку, історію захоплення комуністами влади в різних країнах, можна висловити певність, що теперішня спроба Кастра скинути комуністичну зверхність і визволитися з-під впливу комуністів досить спізнена. Те, що комуністи осягнули, без спротиву вони не віддають. Зрадою, підступом, а то й терором вони зберігають здобуті ними позиції, поширюють і закріплюють їх. І тому теперішня політика Кастра у відношенні до кубинських комуністів може дати початок далекойдучих зламів й у внутрішній політиці режиму Фіделя Кастра, і в його охолоджених уже потрохи взаєминах з Москвою і Пейпінгом.

М. Прокоп

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ, АМЕРИКА І УКРАЇНА

Дискусія, що тепер ведеться в американській пресі довкола питання Об'єднаних Націй, заторкує деякі принципові питання не тільки американської закордонної політики, але й міжнародного порядку. Сенатор Генрі Джексон, який започаткував цю дискусію своїм виступом перед представниками преси у Вашингтоні, вважає, що Америка забагато в'яже себе з Об'єднаними Націями та з світовою публічною опінією взагалі, що це часто діється коштом американських національних інтересів, що ОН не є ніяким ґарантом міжнародного миру, що успішно забезпечити мир можуть тільки формації типу НАТО тощо.

Ці погляди Джексона зразу підхопили деякі правоконсервативні кола в Америці, які не від сьогодні твердять, що кожний доляр, витрачений в ОН, це викинені в болото гроші, що ОН — це кубловище комуністичної пропаганди, що ЗДА повинні були давно звідтіль вийти. З другого боку, таким поглядам дуже гостро протиставляться ліво - ліберальні кола Америки, які в ОН готові бачити цілющий лік на всі нещастя сучасного світу.

В дискусію про ставлення Америки до ОН встрянув і Державний департамент, заступаючи, сказати б, збалянсований погляд: речник департаменту Гарлянд Клівленд заявив, що, подібно як для інших держав, ОН є для Америки одним із інструментів закордонної політики, що ОН не треба ані переціняювати, ані недоцінювати, що вони існують, і що тому з ними треба рахуватися.

Питання, що про них не говорять

Хоч, як видно із сказаного, дискусія довкола ОН порушила доволі широкий вахляр справ, у ній свідомо чи несвідомо замовчано центральні теми цього питання. А вони такі:

1) Чи про розвиток міжнародних подій і долю світу мають рішати одна, дві або більше великодержав і створені біля них бльоки, чи, може, до співвирішування цих питань мають бути допущені також інші, радше всі народи світу, відповідно до їх матеріяльних і духових спроможностей;

2) Чи ці життєві для всіх народів питання мають бути розглядані й вирішувані потай у дипломатичних канцеляріях згаданих держав, чи може вони мають бути предметом публічного обговорення також на форумі міжнародних організацій.

Водночас вартість такого або іншого міжнародного порядку треба міряти двома критеріями:

1) Який із названих двох міжнародних ладів краще забезпечує народи проти небезпеки війни, яка сьогодні, з огляду на існування атомової зброї, є питанням життя або смерти для кожного народу;

2) Який з тих ладів краще розв'язує друге центральне питання нашої епохи, отже питання свободи народів, тобто їхньої державної незалежности і індивідуальної волі.

Якщо йде про справу війни і миру, то досвід першої і другої світових воєн повчає, що обидві воєнні катастрофи сталися якраз у той час, коли або не було ніякої міжнародної організації, або така організація, отже Ліга Націй в 1939-му році, була у повному розкладі. Властне обидва періоди були клясичними періодами самовладдя конкуренційних бльоків, що змагалися за вплив чи й панування над світом або його частиною, без будь-якого втручання слабших народів.

На тлі такого історичного минулого видно, яке велике значення може мати саме існування такого міжнародного форуму як Об'єднані Нації. Правда, ОН не мають великих армій, що могли б закликати до порядку агресора, але вже той факт, що вони є форумом міжнародної публічної опінії, що їхні наради відбуваються на очах усього світу, силою умов гальмує принаймні частинно потенційного аґресора. А там, де цей агресор виступає, як це було в Кореї, ОН дають і ім'я і форум міжнародної організації для того, щоб йому протиставитись. В не меншій мірі ОН причинилися і причиняються до збереження миру на Середньому Сході чи в Конґо. Оскільки ж стримування потенційного аґресора і збереження миру є одним із центральних завдань американської закордонної політики, існування ОН є в її прямому інтересі.

Не менша роля Об'єднаних Націй у поширюванні процесу визволення народів. Коли від часу закінчення другої світової війни з-під західнього колоніялізму визволились десятки народів Азії й Африки, то це є результат не тільки визвольної боротьби тих народів, послаблення колонізаторів чи тиску Москви або Америки, але, у великій мірі, також результат дій ОН. Якраз на цьому форумі, одне по одному, розглядались питання різних народів афро - азійського континенту, на цьому форумі прийнято постанову про остаточну ліквідацію західнього колоніялізму і там же згадані колоніяльні народи вперше леґалізували свою державну самостійність, а деякі прямо народились як окремі нації.

З другого боку, немає для слабших, а передусім поневолених народів нічого гіршого, як міжнародний лад, в якому порядкують виключно великодержави чи організовані довкола них бльоки. В такому ладі, в якому всевладно панують принципи клясичної „пауер політікс", немає місця для міжнародної леґалізації боротьби поневолених народів за свободу.

А втім, ані в СССР, ані на Заході не бракує оборонців, а то й фанатичних прихильників такого властне міжнародного порядку. Відомо, що під час минулої війни Сталін пропонував Рузвелтові такий поділ світу. Відомо, що кілька років перед тим подібні пропозиції, хоч у відношенні до менших просторів, він складав Ріббентропові. Відомо також, що Вінстон Черчіл довго не міг переболіти розвалу Австро - Угорської імперії, яка, мовляв, тримала в руках усі „недорозвинені" народи середньо - европейського та балканського обширу. Відомо, врешті, що Джордж Кеннан, а за ним і численні пляновики американської закордонної політики мають часто більший страх перед здогадним „хаосом", що його принесло б усамостійнення народів совєтської імперії, як перед аґресивністю Москви. Згадана на початку пропозиція сенатора Джексона має у своїх кінцевих імплікаціях таке саме коріння.

Український інтерес в ОН

Інтерес українського народу в існуванні й посиленні значення Об'єднаних Націй — безсумнівний. Насамперед, Україна не менше як інші народи заінтересована в атомовій війні, яка принесла б нам безмірне знищення. Одною з трагедій української нації є те, що вона впродовж історії була часто прохідним полем для воюючих сторонніх сил, які боролися за чужі для неї інтереси.

Крім того, ця міжнародна організація, це, як досі, єдине місце, де Україну визнають як суб'єкт міжнародного права і де вона має єдину, зрештою, дипломатичну станицю у вигляді постійного представництва. Правда, українська суверенність в ОН, як і в дійсності, є тільки номінальною, але і як таку її ніхто в світі поза ОН не визнає. А втім, ОН — це сьогодні репрезентація 104 держав, і всі вони хоч-не-хоч, отже ті, які нам симпатизують, і ті, які нас уважають за „традиційну частину" чужої імперії, мусять в ОН українську людину зустрічати і її визнавати. Правда, делеґація УССР в ОН зовсім нерепрезентативна для українського народу, але нерепрезентативних для своїх народів делеґатів в ОН є більше. Тому значення присутности постійного представництва УССР в ОН треба міряти не його діяльністю, але уявленням шкоди, яка постала б тоді, коли б в ОН взагалі українського імени не було. Тоді всякі

(Закінчення на стор. 3-ій)

ОАС ПРОГРАЛА ПЕРШИЙ ЕТАП БОРОТЬБИ

Париж. — Я страшенно не люблю їздити автом по Парижі: це забирає стільки ж часу, що й їзда підземкою, але до того ж мусите ще знайти місце для паркування. Крім того часто буває, що авта закорковують вузькі вулички, і тоді ви мусите шукати способу, щоб якось з того вирватися.

Тепер ситуація погіршилася ще й тим, що на кожному кроці контроля. Вчора після полудня я перейшов три контролі, сьогодні за півгодини їзди — дві. Поліцисти дуже чемні, але така їзда не належить до приємностей. Та контролі дали зменшення атентатів у Парижі. Хоч позавчора впродовж години в різних частинах міста вибухли три бомби. А взагалі того вечора їх було п'ятнадцять...

Але в Парижі тепер вже не відчувається діяльности ОАС, Таємної Військової Організації — як великої небезпеки. Ця організація далеко ще не зліквідована, але в метрополії її ніхто серйозно не трактує. Нікому й у голову не приходить, що поза вибухами тут і там ОАС може зробити щось поважніше. Про переворот нема й мови. Маса бо французька уважає, що справа ОАС програна, і ніякій авантюрі підтримки не дасть.

Інакше справа в Альжирі. Там ОАС має підтримку европейського населення, і уряд ще далеко не справився з її діяльністю. Але сьогодні можна з певністю сказати, що ОАС програла перший етап боротьби.

Величезним моральним ударом по ОАС був факт, що перемир'я таки підписано, бож ОАС заявляла, що до цього не допустить. Після підписання перемир'я ОАС мала надію зірвати його, провокуючи мусульманське населення. Але мусульманська маса повністю в руках підпілля, а підпілля вирішило не датися на провокацію, щоб показати себе в очах усього світу гідним партнером. І показало.

Треба сказати, що ОАС на цьому відтинку пішла дуже далеко. Свого часу ми подавали, яке полювання на мусульман вчинили боївки ОАС і напівбожевільні молодики з револьверами та з машиновими пістолями. Коли на цю провокацію мусульмани не піддалися, ОАС зорганізувала ще гірше: почала обстрілювати з мінометів або іншої зброї мусульманські квартали. Знову падали жертвами жінки й діти, що бавилися на мирних площах. Але й на цю провокацію мусульмани не піддалися.

Розрахунок ОАС був простий. Вона вважала, що мусульмани, які мають почуття перемоги, які тепер просочені озброєним підпіллям (навіть з гір зійшли тисячі озброєних партизанів у міста), — кинуться масою на европейців. Тоді армія, що прийде наводити порядок, стане по боці европейців — і почнуться бої, які доведуть до зірвання перемир'я. Але нічого подібного не сталося. Мусульмани виказали подивугідну дисципліну, а мусульманські підпільники подивугідний спокій і повне панування над ситуацією в мусульманських кварталах.

Дальша надія ОАС була на армію. Провідники ОАС не сподівалися, що армія виконає наказ і буде стріляти по боївках ОАС. Але це сталося. ОАС зробила дурницю, заатакувавши військові патрулі в місті Альжирі. Вояки відповіли і — полилася кров. Вони рішили, що їх провокують і в дальшому виконують вони накази уряду, вважаючи, що проти уряду йти з безвідповідальними людьми немає ніякого сенсу.

Ось два основні моменти, з яких виходить, що ОАС програла перший етап боротьби. До цих моментів можна додати інші, побічні: арешт колишнього генерала Жуго, проведення в життя пляну уряду, як інсталяція в Альжирі тимчасової екзекутиви, розброєння місцевої поліції, виарештування в квартолі Бабель-Уед провідників спротиву і тому подібне.

Але ОАС ще не вичерпала своїх можливостей. Це правда, що мусульманське населення не піддається на провокації. Але ситуація для уряду дуже важка. Мусульманське населення, замкнене в своїх кварталах, позбавлене праці, і там починається голод. Коли і як уряд, що ледве дає собі раду з утриманням сякого-такого порядку, зможе нагодувати цю масу?

Ще важче сказати, коли уряд зуміє відновити нормальне життя в містах Альжиру. Адже там фактично панує хаос: нема транспорту, дезорганізоване постачання харчів, електрики, газу, води. Тимчасова екзекутива тим більше не зробить чудес в цьому напрямку. А уряд зобов'язаний передати цій екзекутиві владу, бо цього вимагає текст договору про перемир'я. Тут заангажований престиж уряду.

З другого боку, ОАС має багато зброї, але мало людей. Кадри, які підтримують ОАС, складаються переважно з мирного населення, яке звикло жити вигідно, а не з революціонерів, готових на справжню підпільну й революційну боротьбу. Тож дехто вже ставить собі питання, що можуть зробити французи Альжиру без уряду й проти уряду?

На селі панує спокій. Спокій настільки виразний, що уряд стягає війско з сіл, з колишнього фронту, до міст. Европейці, що перебувають по селах, хребет французького населення, починають вірити, що з дисциплінованою мусульманською масою можна жити. Тому вони вже перестали підтримувати ОАС і починають намовляти до того самого населення міст.

Таки недалеко, мабуть, остаточна розв'язка. Якщо арабський Фронт Національного Визволення і далі триматиметься тексту договору так, як тримається досі, то мир в Альжирі буде переведений.

Як відомо, 8-го квітня відбудеться референдум, що має затвердити політику де Голя. Вислід буде правдоподібно корисний для уряду. Але невідомо, як укладуться відносини у Франції після референдуму.

О. Д-вич

ГОЛОС ЧИТАЧА

ПРО УКРАЇНУ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ ПАШПОРТІ

В числі з 23-го березня ц. р. в „Свободі" в репортажі п-і Софії Парфанович під заголовком „Поїздка до Европи" Авторка твердить, що на пашпорті в рубриці „місце народження" американські урядовці пишуть „СССР", і жадні рекламації не допомагають.

На мою думку, таке твердження може впровадити в блуд людей, які мають намір відвідати Европу чи інші континенти. Для спростування цього хочу подати такий факт:

В серпні 1960-го року я їздив до Европи. У пашпортовому відділі у Шикаго мені відмовились поставити в рубриці „місце народження" слово „Україна" і заявили, що це — СССР. Такого пашпорта я не взяв.

Після того я ввійшов у контакт з мгр. Нечаєм — представником Ліги американців українського походження в Шикаго, відвідав сенатора з Іллиной Е. Дірксена і написав листа з протестом до Вашингтону. За два тижні я отримав мій пашпорт з Вашингтону, і в рубриці „місце народження" стояло слово — Україна!

Отже, стукайте, а вам відкриють!

Вол. Фещенко - Чопівський

ВЕСНА

З Анакреона

Враз, вістуючи Весну,
легіт за поли рвонув,
Очі первістка звела:
„Красна, Красна
вже прийшла!"

Без загайки навпрошки
з клекотом летять бузьки.
Вже й болотянка з крильця
скинула на знак пірця.

Як затріскали бруньки,
пуп'яшки і бібіяшки!
От-от-от і сад цвіте. —
Чудасія! — Та ж на те

є свій час і є число. —
Тут бджолою загуло!
„Мудрагелю, джу-джу-джу,
та ж Весна, Весна, кажу!"

Переклала
ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА

Софія Парфанович

ПОЇЗДКА ДО ЕВРОПИ

(11)

Через Апенніни

Темнозелені, соковиті Альпи далеко за нами. Фантастичні, наче місячний красвид, Дольоміти стережуть італійський кордон на півночі, — їх відсіля й не видно: пірнули в рівнинах Льомбардії. Оце змінився красвид! Це — горбовина.

Північні узбіччя ще порослі садками, але вже владно вдирається між них виноград, надаючи зелені сивавого, пастелевого кольориту. Далі на південь виноградники й оливні дерева запанують неподільно. Вони видряпуються на неймовірні урвища, на стрімкі, як дахи старонімецьких домів, узбіччя, і ви дивуєтесь, як може працювати там людина. Італія — це суцільний виноградник і вино — її найкращий у цілому світі продукт.

Горбовина й горбовина, майже всюди лагідна, підноситься щодалі від узбережжя Адріятику. Дороги вужівницями звиваються на вершки, увінчані оселями. Як мак, вони обсідають чубок, притулившись до костелів, монастирів чи палаців або їхніх наступників: музеїв, шкіл, ґалерій мистецтва. Всі вони в рожево-сірім кольорі.

Наша дорога побігла спершу узбережжям, і ми змогли викупатися в теплих блакитних хвилях у Ріміні та подумати про долю наших дивізійників, що колись тут таборували. Далі вздовж узбережжя ми проскочили через порт Анкону, що розсипалася над морем, і на ніч спинилися в Льоретто. Ця мала оселя на горбі розташувалась довкола площі, де водограй з двома бронзовими півнями — відтіля й назва „Піяцца ді ґаллі". Вище готель, просторий і гарний, а на самому вершку напівзруйнований замок. Поночі він снує казки-дії минулих століть, з його щілин сиплеться пісок і в одному чи другому вікні світло — там живуть люди.

Наступного дня — неділя. Тиша панує в містечку, чорно одягнені жінки з коронковими шалями на головах ідуть до костелу. Ідемо й ми, бо костел цей помітний з недавньої війни. В ньому каплиці побудовані різними народами, а між ними й поляками, з історичним мотивом „Собєський під Віднем". В Льоретто стояв штаб генерала Андерса і внизу, поблизу моря, є цвинтар польських вояків.

Що глибше в гори, то пустіші вони й дикіші. Невисокі хащі та пожовклі трави-бур'яни ледве вкривають узбіччя. Весняні потоки риють-жолоблять провалля та яри. Долинками смужки піль, зелені і вже жовті — це жита, що тут в горах прийшли на зміну пшениці, це вівси, невисокі і небуйні. Дивлячись на них думаєте: з чого та як живуть ці люди? Та й їх не густо. Можете їхати довший час, не зустрічаючи осель, хіба десь на якомусь пагорбі, наче ластівчине гніздо, притулилося трохи домів. Де-не-де на полях працюють люди давнім способом: жнуть серпами, косять косами, в'яжуть і складають снопи так, як і в нас колись робили, а може й тепер роблять. Вище в горах вони промишляють скотарством. Там бачите ви череди овець, корів та волів. Але транспорт тут переважно ослами чи мулами. Їде верхи суха, почорніла від сонця й вітру людина, така ж пригноблена, як і той осел, що понурив голову та поволі ступає нога за ногою.

Пригадую собі, як під час подорожі з батьками ми не могли обігнатися від дітей, що не давали проходу, вигукуючи „уно сольдо сеньйоре!" Тепер жебраків майже немає, головно по містах, де колись вони затруювали туристам життя. Може дещо до того причинився моторизований рух, бо годі жебрати на дорозі поміж автами.

Вже ліворуч на сході височіють Абруцци, найвище пасмо Апеннін з вершками понад дев'ять тисяч стіп. Але наша дорога на південний захід через Кассіно до Неаполю. Тепер уже йде вона по узбіччях гір, які лагіднішають, нижчають і переходять у таку прикметну для Італії горбовину. Може останній ще виступ: гора Кассіно. Багато крови пролилося за цю ключеву позицію німців у „лінії Густава". На горі був бенедиктинський монастир, в якому німці влаштували обсерваційну точку. Захищена мурами й скелями, вона держалася не зважаючи на жахливе бомблення з повітря, і впала щойно тоді, коли відрізано лінії зв'язку і постачання. Шкотський та ірляндський полки лягли тут головами, а польська армія доказала чудес хоробрости. Тут і пам'ятник для поляглих під вершком, а нижче цвинтар з кількома тисячами гробів. Але монастир ліг в руїни і містечко під горою було зметене з поверхні землі. Відбудували Кассіно по війні коштом усіх народів, сини яких боролися за нього. Нині воно становить трохи неприємний контраст до італійського стилю своєю модерністю — доми зі скла й сталі та ще й розмальовані.

Простір урожайної Кампанії злегка схвильований або й зовсім плаский. Містечка огрядніші і народ живе краще. На полях вирощують збіжжя, з якого печуть чудовий італійський хліб.

Авто вже котиться по затіненій тополями старовинній римській дорозі до Неаполю. Як і більшість доріг, вона добре удержана, але затісна для сучасного моторизованого руху.

З Неаполю до Соренто

Світел мало, поліцистів ще менше. Ми пробиваємось головними вулицями в напрямі до узбережжя. По дорозі розглядаємось, шукаємо написів вулиць і готелів, але не знаходимо того, чого шукаємо, бо на вія Рома такий рух і поспіх, що треба найшвидше і найобережніше їхати, щоб вибратися з цієї штовханини.

Вже на узбережжі знаходимо подорожнє бюро Кука і там вдається дістати кімнати в якомусь пансіоні. Пишу „здається", бо в містах, що їх люблять відвідувати туристи, тяжко дістати приміщення, і їх замовляють заздалегідь, інколи за три-чотири місяці перед приїздом. Приходиться, отже, брати те, що дають.

Наша „пенсія" — це сьомий поверх модерного будинку з доволі гарними кімнатами. Має головну прикмету: з бальконів вид на Неаполь і море. Тепер, уночі, це світла, що збігають по горах вниз і вриваються нагло півколом над чорніючою затокою. По ній блимають світла човнів, мерехкотять разки їх на кораблях. Від моря теплий, солоний запах. Праворуч гора Позіліппо, всипана домами і палацами, ліворуч поза затокою в нічній далі десь дрімає Везувій. Він спокійний і холодний, кажуть італійці: не п'є і не курить.

На вулиці поночі не зовсім безпечно. Вправді, чужинець не мішається до місцевих справ, які тут поладнуються нашвидкуруч ножами, але інколи і його щось може заплутати в біду. Зате авт менше, і можна пройтися широкою променадою, чудовим бульваром Партенопи, що заведе вас до пристані Санта Люція.

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ, АМЕРИКА І УКРАЇНА

(Закінчення із стор. 2-ої)

українські політичні акції в світі треба було б починати від інформації, хто такі українці, де вони живуть і чого хочуть. Так, на жаль, є, не зважаючи на довгу визвольну боротьбу української нації за державну самостійність, яка, зрештою залишається найважливішим елементом української сили.

Але значення ОН для української справи не тільки у формальній леґалізації українського імени в світі. Як згадано, ОН це великий міжнародний форум, на якому одне з центральних місць займає питання усамостійнення несамостійних народів. Хоч нині інтерес ОН обмежений рештками жертв західнього колоніялізму, факт, що ОН стоїть біля колиски нових націй чи відроджування старих, але поневолених народів, має далекойдучі імплікації і для позаазійських та позаафриканських народів. Бо там публічно делеґації десятків народів засуджують колоніялізм і поневолення інших, як ганьбу нашого сторіччя, вони рівночасно стверджують приреченість всяких колоніяльних систем і перемогу тих, хто бореться за свободу. Нас часто хвилює, що все це спрямоване у сторону народів Азії чи Африки. Ясно, що чорна барва шкіри сьогодні є в моді в ОН. Але в ім'я правди: за останні роки, зокрема під час колоніяльних дебат в ОН, були численні виступи в обороні також народів Совєтського Союзу. Або скажім інакше: хіба за останні роки виступав хто-небудь на будь-якому міжнародному форумі у справі народів СССР, отже й України, так, як це зробили, наприклад, Джон Діфенбейкер чи Едлі Стівенсон?

Усі ці арґументи недвозначно відповідають на питання, чи в українському національному інтересі посилення чи послаблення ролі і значення Об'єднаних Націй.

Видавці журналів протестують проти збільшення поштових оплат

Вашингтон. — Голова Т-ва Видавців Магазинів Джан К. Герберт, зізнаючи в Сенатській Комісії, заявив, що збільшення поштових оплат на одного цента спричинить ліквідацію численних журналів. Герберт твердив, що періодичні видання, так звані магазини, вже тепер мусять боротися з великою конкуренцією телевізії, яка забирає їм оголошення. Герберт апелював до членів Комісії „не завішувати ще більше каміння на шиї видавців журналів". Палата вже прийняла проєкт збільшити поштові оплати, що дало б державній скарбниці прибутків на $691 мільйон річно. Тепер оплати за пересилку журналів виносять по ½¢ від примірника, а від 1-го липня 1962-го року вона малаб бути збільшена ½¢, а від 1-го липня 1963-го року ще на ½¢. Деякі родини пренумерують по кілька журналів, і коли журнали подорожчають, то ті родини перестануть бути передплатниками. Інший свідок зізнав, що в 1960-му році журнали заплатили $100 мільйонів за поштові пересилки, $25 мільйонів федерального податку і $25 мільйонів мали прибутків. З того виходить, що уряд мав на п'ять разів більший прибуток від журналів, як їх видавці.

● Голова фармерської організації Нешенел Грендж Гершел Д. Нюсом домагається, щоб уряд скасував заборону продавати збіжжя комуністичному Китаєві.

„НА ДАЛЕКІ ВЕСТИ"

Це ще не сьогодні і не завтра, бо завтра йдемо всі до Фешен Інституту на концерт „Кобзар" — Кобзареві". Аж через тиждень відлітаємо з другом Миколою на „далекі вести", тобто до міста Шикаго. Славна сумівська молодь запросила туди наш Ансамбль, щоб ми трохи розвеселили тамошню громаду, виснажену великим постом і довгим говінням.

Так що летимо через тиждень, а вже тепер ніби моторошно робиться... Бо ви знаєте, як то буває з цими літаками: щось-то вони останніми часами непевно тримаються в повітрі, — щоб не вимовити в лиху годину. Зокрема не мають щастя ті скажені суперджети! Тож я кажу другові своєму, Миколі Васильовичу:

— Миколо, а може б ми не пускалися в дорогу джетом, лише тим, нормальним літаком?.. Він і дешевше коштує, і довше ним поїдемо, більше світу побачимо...

А Микола каже:

— Не гонорово вийде, Івасю: наші шановні партнерки — Іванна Кононів і Валя Калин помчать найновішою технікою, а ми, мужчини, будемо ззаду товарним вагоном тепіпатись! Не гарно!

От тобі й горе, що наше жіноцтво таке відважне, бойове! Жінки-героїні, Дет'о вл. Минулого року писав колеґа Ростик Хом'як в англомовній „Свободі", що є вже такі скитальські дівчата, що літають професійно, тобто працюють на літаках стюардесами. А від українки-стюардеси до українки-космонавта — один крок!

Крім розвагового бизнесу, тягнуть мене туди, „на вести", ще й інші справи. Ось недавно дістаю з Шикаго друкований комунікат, що там утворився Громадський Комітет Винниґан, який, розуміється, приготовляє до друку пропам'ятну книгу п. з. „Винники й околиця". Ну, а з Водник до Винник — палицею докинеш! Сусіди ж! Зокрема ж у ясний, погідний день з нашої гори видно їхню фабрику тютюну, як на долоні.

Що мене особливо зацікавило в тому комунікаті, це те, що проф. д-р Ярослав Пастернак приготовив для книги окрему статтю про археологію Винник, яка сягає в глибину кільканадцяти тисяч літ! А далі — що поважну частину матеріялів одержано на мікрофільмах з віденських архівів, і що там є такі відомості, „про які нам, у Винниках, колись навіть не снилось!"

Ця вістка просто мене зелектризувала! Я пригадав собі, що в днях мого дитинства в селі говорили, що котрийсь із моїх пра-пра-предків виорав був на полі, званім „Перегороддям", боґівку з золотими монетами, а потім так ретельно її закопав, що й сам не міг знайти. Розшуки кількох наступних ґенерацій, включно з моєю активною участю — не дали бажаних наслідків: скарб не віднайшовся.

От і прийшло мені на думку, чи немає якої згадки про цей пропащий клад у документах з віденських архівів?.. А може пан доктор Пастернак, розкопуючи глиняні вали винницького городища, зачепив рискалем за тую боґівчину, яку мій дальній предок так щасливо надибав і так нещасливо загубив...

Директор Петро Пуцило сказав, що ощадність веде до багатства... То воно ніби й правда, але це доста довга дорога. Багатство без ощаджування — річ куди простіша. Треба лише знайти закопаний скарб, що його, у нашому дитинстві, всі ми колись шукали, і, як завжди — надаремно...

Ікер

● **Ярослав Кулинич**, український кінооператор, виступить із своїм фільмом „Українці в Австралії" для української громади в Боффало в суботу дня 7 квітня ц. р., о год 7.30 і в неділю дня 8 квітня ц. р. о год. 4-ій і 7-ій. На додаток буде висвітлений фільм із похорону сл. п. проф. Северина Левицького — Начального Пластуна Сірого Лева. Висвітлення фільмів відбудеться в залі „Дніпро".

✝

Надійшла сумна вістка
з Рідного Краю, що 17-го березня 1962 року
в селі Миловані Товмацького повіту,
помер
усім загальновідомий

НЕСТОР ДОРОШ

проживши 61 рік.

Покійний ціле своє життя працював для добра України, був головою Товариства „Луг" та головою Читальні „Просвіти" і брав активну участь у всіх культурних і громадських ділянках.

ХАЙ ЗЕМЛЯ БУДЕ ЙОМУ ПЕРОМ!

Полишив у смутку:

ДРУЖИНУ і ДІТЕЙ — в Краю
Три СЕСТРИ — на еміґрації
Брата ДМИТРА — в Арґентині
Брата ГРИЦЯ — в ЗДА

✝

Ділимося з Українським Громадянством
сумною вісткою, що
29-го березня 1962 року відійшов у Вічність
у Дітройті

МИХАЙЛО ПЕРВАК

інженер-гідротехнік,

активний член нашого Товариства, б. старшина Української Армії в рр. 1918-20.

Покійника похоронено 3-го квітня 1962 року на кладовищі Woodmere в Дітройті.

Це друга втрата в рядах нашого членства за останні два тижні.

СПОКІЙ ЙОГО ДУШІ І ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ
Відділ ДІТРОЙТ

✝

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що

НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО і ДІДУНЬО

бл. п. СОФРОН ФЕРЕНЦЕВИЧ

упокоївся у Бозі, прийнявши Найсвятіші Тайни,
в четвер, 5-го квітня 1962-го року,
на 91-ому році життя.

ПАНАХИДА за спокій душі Покійного відправиться в **П'ЯТНИЦЮ, 6-го КВІТНЯ** ц. р., в год. 8:30 веч., у похоронному заведенні І. Ковальчика, при 129 Grand Street в Джерзі Сити, Ню Джерзі.

ПОХОРОН відбудеться в **СУБОТУ**, 7-го квітня ц. р., о год. 10-ій ранку з похоронного заведення до української католицької церкви св. Петра і Павла при Green і Sussex вулицях в Джерзі Сити, а відтак на Holy Cross Cemetery в North Arlington, New Jersey.

Дружина: ЄВГЕНІЯ;
Доньки: ІВАННА з мужем д-ром А. ГОРЧИНСЬКИМ; ОЛЬГА з мужем Ігором ЧМОЛОЮ;
Сини: ЮРІЙ і РОМАН з дружиною ІРИНОЮ;
Пасербиці: НАДІЯ з мужем Петром ГУБЕРОМ, МАРІЯ з мужем д-ром Михайлом ЛОГАЗОЮ і МИРОСЛАВА з мужем ред. Антоном ДРАҐАНОМ;
Внуки: ТЕРЕСА, ІНҐРІД, ОКСАНА, БОГДАН, АНДРІЙ, БОРИС, ОЛЕНКА, ЮРІЙ, МАРКО і ІГОР.

Джерзі Сити, Н. Дж., 6-го квітня 1962 року.

• FINANCIAL •

ПОДЯКА

Подаючи допоміжну руку моїй знемощілій родині в Краю, я переводив всі зв'язані з тим акції через

фірму пана РОМАНА ГАНКЕВИЧА в Ню Йорку.

З великою вдячністю потверджую, що в час недавньої висилкової кризи пачок до Краю, що вив'язалася не з вини п. Романа ГАНКЕВИЧА, він високо етично поладнав всі свої зобов'язання супроти мене і моїх рідних, навіть зі своєю особистою втратою.

Тому за це цією дорогою бажаю п. РОМАНОВІ ГАНКЕВИЧОВІ Божого Благословення, як чесній людині і солідному купцеві.

мґр. **СТЕПАН ГІБА**, бувший суддя
Ню Йорк, 3-го квітня 1962.

Увага! ШИКАҐО, Ілл. Увага!

Заходом УЗХ, 12-ий Відділ, ШИКАҐО,
у п'ятницю, 13-го квітня 1962 р.
в год. 7:30 вечора
в авдиторії Школи св. о. Миколая — Райс і Левит
буде висвітлений ФІЛЬМ

„СЬОГОДНІ В УКРАЇНІ"

Фільм висвітлить
панна МАРУСЯ ПОПОВИЧ, з Клівленду,
що недавно повернулася з подорожі по Україні.

Проситься все Українське Громадянство міста Шикаго та Околиці до численної співучасти.

Українське Лікарське Т-во Північної Америки — Відділ Метрополії Ню Йорк

— повідомляє, що —

СХОДИНИ ЧЛЕНІВ

з рефератом д-ра Б. ФИЛИПЧАКА на тему:
„ЖОВЧЕВА ДИСКІНЕЗІЯ"
відбудуться
в суботу 21-го квітня 1962 р.
в год. 8:30 веч в залі Т-ва „СІЧ"
506 18th Ave (ріг 12-ої вул.), NEWARK, New Jersey
ПІСЛЯ СХОДИН ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ.
Просимо прийти з Родинами.
За Управу Відділу:

Д-р Богдан ШЕБУНЧАК, голова — Д-р Роман КИСІЛЕВСЬКИЙ, секретар

ПАРОХІЯ св. ВОЛОДИМИРА
В ГЕМСТЕДІ, Лонг Айленд
— влаштовує —
ЦІКАВУ УКРАЇНСЬКУ ІМПРЕЗУ
„Спомини про Україну"
В НЕДІЛЮ, 8-го КВІТНЯ 1962 р.
о год. 3-ій по пол.
в авдиторії школи Uniondale (L.I.) High School.

КОМІТЕТ БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ДЖЕРЗІ СИТІ
— влаштовує —
в неділю, 6-го травня 1962 року

СВЯЧЕНЕ

в малій залі УНДому — Флит Ст. і Окленд Аве.
В мистецькій частині виступ Миколи ПОНЕДІЛКА
та гагілки у виконанні Куреня Юначок з Джерзі Ситі.
Вступ: $3.00; Діти: $1.50 — Початок: год. 4:00 по пол.
ДОХІД З ІМПРЕЗИ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ВАШІНГТОНІ, Д. К.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 8-го КВІТНЯ 1962:

WILKES BARRE, Pa. — Місячні Збори В-ва св. І. Хрестителя, Відд. 223, в церковній залі греко-кат. церкви св. ап. Петра і Павла, (рiг N. River & Chestnut St.), по Службі Божій. Проситься всіх членів прибути. — Управа.

ВІВТОРОК, 10-го КВІТНЯ 1962:

МЕЙПЕЛВУД, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Згода", Відд. 272, в церковній залі, при 39 Гаррісон Пл. в Ірвінгтоні, Н. Дж., в год. 7:30 веч. — При цьому повідомляємо членів, що новою секретаркою Відд. стала Марія Кушнір, якої адреса є: 30 Hudson Ave., East Orange, N. J. Tel.: OR 7-2812. Просимо до неї звертатися у всіх союзових справах та їй висилати вкладки. Постійні Місяч. Збори будуть відбуватися кожного другого вівтірка, у вище поданому приміщенні. — М. Кондрат, предс.; Марія Кушнір, секр.